

MULTIMEDIJSKA SENZACIJA

Grad Šuga bio je iz mnogih razloga vrlo zanimljiv. Već i njegovo neobično ime izazivalo je dvojbe i pitanja jer je značenje te riječi bilo moguće tumačiti na dva - po značenju posve suprotna načina. Lokalpatrioti su ime Šuga dovodili u vezu s engleskom riječi sugar - šećer, a cinici su to ime povezivali s neugodnom kožnom bolesti. Dakako, u prigodnim govorima, a takvih je u Šugi bilo mnogo, uvijek se prigodničarski evocirala ona prva verzija koja je, uostalom, bila pogodna i s političke strane jer u Šugi je bilo moderno govoriti kako mi već jesmo dio Europske unije i kako je engleski jezik važniji nego hrvatski, dakle stari Šuganci već su unaprijed znali da će jednom "ući u Europu" u kojoj je engleski jezik zapravo univerzalan, pa su tu lijepu englesku riječ isticali u svakoj prilici, a svakoga tko bi spomenuo onu gadnu kožnu bolest - šugu, kritizirali su i nastojali mu učiniti nedostupnim medije i svaku mogućnost da svojim opakim jezikom naštetiti svome gradu.

Zanimljivo je bilo i nastojanje nekog univerzaliste Europejca - časnoga građanina Šuge - koji je za mlade roditelje sastavio popis lijepih i poželjnih imena koja bi mogli dati novorođenoj djeci. Između ostalih imena, predložio je: European, Europejac, Europion, Europa, Europica, Europana, Europanka... I sam je dotični šuganski kulturni djelatnik svoje ime Juraj Gadanec promijenio u Europ Garden, što se engleski zapravo čitalo - Jurop Gardn. Taj je Jurop Gardn osnovao povjerenstvo za podizanje spomenika gradu Šugi. Bila bi to betonirana i sedam metara visoka glava šećera. Projekt podizanja spomenika bio je u završnoj fazi.

Inače, u Šugi je sve bilo vrlo uredno i predvidivo. Onih nekoliko zavojitih ulica uvijek je bilo pometeno, ljudi su njima hodali oprezno, pazeći da se ne ogriješe o moralne norme jer sve je u Šugi bilo vrlo pristojno, ljudi su se ponašali jako uredno i posebno se pazilo da se sva moralna pravila, od bračne vjernosti do lijepog ponašanja, dosljedno i striktno poštuju.

U Šugi je isto tako vladalo pozitivno kulturno ozračje. Redovito su organizirane likovne izložbe, kazališne predstave, glazbeni koncerti, vatrometi, nastupi limene glazbe... Za svako područje kulturnog, političkog i gospodarskog života postojao je jedan čovjek kojega je gradsko poglavarstvo imenovalo stručnjakom i on je za tu titulu gradskog eksperta primao plaću. Neki Konstantin Šošo bio je stručnjak za proučavanje europskih trendova, neki Gliša Muzer bio je ekspert za slikarstvo, neki Toto Brundo bio je stručnjak za glazbu, neki Julijan Leonardi bio je stručnjak za arhitekturu, neki Giorgio Zuban bio je stručnjak za književnost, gospođa Pira Manira bavila se proučavanjem kretanja punoglavaca i zagonetnim formama lastavičjega repa.

Svi ovi i drugi stručnjaci bili su na svoje dužnosti imenovani doživotno, sasvim nezavisno od bilo kakvog uspjeha u poslu. Pretpostavljalo se samo po sebi da oni doprinose gradu Šugi već samom činjenicom što postoje. Oni su rođeni kao eksperti, a kad ih ne bi bilo, valjalo bi ih izmisliti. Njihova je plaća rasla devedeset posto godišnje. Uostalom, oni nisu ni mogli biti neuspješni, jer su već samim svojim postojanjem predstavljali veliki uspjeh i napredak, a svi su zajedno, na čelu s Juropom Gardnom, činili gradsku Akademiju kulture. Ništa se u Šugi nije moglo činiti ili organizirati bez

njihove suglasnosti i privole.

Ako bi se itko izvan te Akademije drznuo iznijeti nekakav prijedlog ili kritizirati rad nekog njezina doživotno imenovanog člana, bio bi politički, kulturno, medijski i na svaki drugi način onemogućen, kompromitiran, raskrinkan, prokazan, ismijan... a nakon takvog obračuna Akademije s njim, on je na svakom javnom mjestu nailazio na ignoriranje i prijezir pa mu je jedini izlaz bio - preseliti se u neki drugi grad.

U Šugi je sve funkcioniralo savršeno i mnogo se toga zbivalo jer je svaki član Akademije jednom godišnje organizirao nekakvu manifestaciju: Šošo je organizirao predavanje o europskim trendovima, Muzer je organizirao slikarske aukcije prema izboru, logici i kriteriju koji je bio poznat samo njemu, Brundo je od učenika niže glazbene škole želio stvoriti šugansku filharmoniju, Leonardi je projektirao šuganski tip kuće i taj je nacrt postao zakonski obavezan u Šugi tako da su sve nove kuće i zgrade nalikovale jedna drugoj kao jaje jajetu... I Zuban je bio nenadmašan u svojoj književnoj struci - on je odredio da je šuganski stih - sedmerac s parnom rimom - te je svaki drugi stih u književnosti toga grada bio nepoželjan. Kao vrstan književni znalac, tim se znamenitim stihom spremao prevesti Ilijadu i već je sročio početak:

Ahil se ljutio tad
bio je zelen i mlad.
Pod Trojom vodi se boj
Mrtvih bje veliki broj...

U svojim aktivnostima nije zaostajala ni gospođa Pira Manira čije su izložbe punoglavaca i crteža lastavičjega repa olovkom, kemijskom olovkom, nalivperom, flomasterom, markerom, tušem... privlačile pažnju mladih i starih Šuganaca.

Dakako, i drugi su članovi Akademije imali svoje projekte koje su u određenim terminima ostvarivali uz obilne dotacije iz gradskoga proračuna. Pritom se nije štedjelo jer ipak je u pitanju bila kultura i to ne bilo kakva nego ona koju je recentno i sustavno razvijala šuganska Akademija.

Jedan je od problema grada Šuge i njegove Akademije kulture bio taj što nijedna od tako brižno pripremanih i obilno honoriranih akcija nije mogla privući pozornost značajnijih državnih medija ili Ministarstva kulture. Lokalne novine: "Sitnozor" i "Sunny day", na sve su načine nastojali tim akcijama i manifestacijama dati publicitet, prikazati ih kao univerzalne događaje važne ne samo za Hrvatsku nego i šire, dakle za Europu i svijet, ali članovi Akademije kulture u Šugi bili su ipak poznati samo u lokalnim prostorima, a njihove umotvorine nisu bile zanimljive nikome izvan tih lokalnih okvira. Zato se ni ministar, a ni njegovi službenici, nisu odazivali na plamene pozive koji su sve učestalije dolazili iz Šuge. Sve je to Akademija kulture u svojim službenim priopćenjima okarakterizirala kao simptomatičan nemar za stvaralaštvo samoprijegornih djelatnika u Šugi, osobito članova Akademije kulture. Prosvjedna pisma slana su u Zagreb, a u "Sitnozoru" i "Sunny day-u" kolumnisti i komentatori na svaki su način, ali ipak oprezno (oprez je bio jedno od bitnih obilježja građana Šuge), ukazivali na nedostatnu pozornost koje Ministarstvo pokazuje za neizmjerne važne projekte što ih grad Šuga čini da bi se bolje razvijala hrvatska kultura i da bi se ta hrvatska kultura što bolje uklopila u europske i svjetske trendove. Bilo je čak i ideja da bi se u Šugi i hrvatski jezik proglasio marginalnim te da bi se kao službeni jezik uveo engleski. Ako bi se to dogodilo, Zuban je

bio spreman Ilijadu prevesti na engleski jezik, dakako, u sedmercu s parnom rimom.

Nastojeći privući pažnju velikih medija i Ministarstva kulture, kako bi se slava Šuge pročula na svjetskom planu, neumorni članovi šuganske Akademije kulture već su izvjesno vrijeme vrlo pozorno pripremali jako važnu kulturnu manifestaciju. Sedam su sati raspravljali o tom projektu i konačno je koncepcija bila gotova. Bit će to multimedijalna akcija koja će uključivati izložbu slika (taj je dio projekta vodio Gliša Muzer) i kazališnu predstavu (za taj dio programa bili su zaduženi Giorgio Zuban i gospođa Pira Manira, uz scenografsku pomoć Julijana Leonardija).

E, pa ako se i sada ne odazovu ministar kulture i veliki mediji, ako to ne poprati televizija, onda će se znati da je Šuga definitivno zanemarena i da joj se nanosi nepravda!!!

Što se tiče slikarske izložbe, Gliša Muzer je imao relativno lak posao. Naime, gradonačelnik Mato Pila i župan Eduardo Pila bili su braća, a Matina kći Kunigunda pokazivala je neograničenu sklonost prema slikarskom izričaju. Tako je, na preporuku braće Pila, Gliša Muzer učinio vrlo logičnu i stručnu prosudbu - odabrao je baš da će gospođica Kunigunda Pila biti stvarateljica čija će izložba u sklopu čitavoga projekta, biti organizirana u šuganskoj dvorani za multimedijalne projekte

Veći je problem bio naći i pripremiti odgovarajući kazališni komad, koji bi mobilizirao pažnju građana Šuge i čitave države, ali i šire. Raspisan je natječaj i nekoliko je autora poslalo svoje radove. Zuban, Manira i Leonardi izabrali su najbolji rukopis, ali nisu objavili njegov sadržaj tako da se predstava očekivala s velikim iznenađenjem.

Sve je bilo obavijeno velom tajne, a o programu multimedijalnoga događanja nije se moglo dokučiti ni neposredno prije njegovog početka jer posjetitelji su ušli u potpuno praznu dvoranu čiji su zidovi bili objeljeni baš za tu prigodu.

Na ovo je šugansko multimedijalno događanje došao je i sam ministar kulture. I "Sitnozor" i "Sunny day" to su objavili na naslovnim stranicama uz velike fotografije gospodina ministra. Velikim je slovima, u formi hvalospjeva, istaknuta ministrova biografiju koju su zajedno sročili Jurop Gardn i Girogio Zuban. .

Zapravo, ni ovaj put ministar nije imao namjeru doći na šugansku kulturnu manifestaciju, ali braća Pila - gradonačelnik Mato i župan Eduardo - poslužila su se lukavstvom. Išlo se političkim putem. Vladi je za izglasavanje nekog zakona u Saboru bila potrebna većina koju je bilo teško osigurati. Odlučivao je glas šuganskog zastupnika Dinka Sebičana. Dakle, župan Pila i gradonačelnik Pila postavili su predsjedniku Vlade jasan uvjet: ili će ministar doći na šugansku multimedijalnu priredbu ili nema Sebičanova glasa u Saboru. Taj je ultimatum bio uzrokom novom i neizbježnom ultimatumu koji je predsjednik Vlade postavio ministru kulture: ili u Šugu na multimedijalnu priredbu - ili smjena. Sve se, dakle, odvijalo izvrsno i onako kako je predviđeno. Okupljenoj publici (a ona je bila brojna jer je nazočan bio svatko tko je imalo držao do sebe i tko je nešto značio u Šugi, pri čemu su sve gospođe imale nove svečane haljine koje su s ponosom izlagale pogledima javnosti), obratio se Jurop Gardn. On je gromkim glasom pročitao govor koji mu je napisao gradski pisac prigodnih govora - profesor hrvatskoga jezika u mjesnoj gimnaziji - Dido Dedo:

"Štovani ministre kulture Republike Hrvatske, štovani župane Eduardo Pila i gradonačelnice Mato Pila, štovani članovi Akademije kulture grada Šuge, štovani župniče, štovani gospodarstvenici, štovane građanke, štovani građani, štovane gospođe, štovana gospoda, štovane djelatnice, štovani djelatnici, štovane liječnice, štovani liječnici, štovane studentice, štovani studenti, štovane umirovljenice, štovani umirovljenici, štovane djevojčice, štovani dječaci, štovane učenice, štovani

učenici, štovane športašice, štovani športaši.....”

Nakon poduzega nabiranja svih koje pozdravlja, Jurop je nastavio istim dostojanstvenim tonom: “U našem uzornom gradu Šugi vlada sklad svih umnih snaga na području gospodarstva, kulture, prosvjete, administracije, uprave, sudstva, zdravstva, komunalnih službi, prometa, poreznih obveznika, poljoprivrednika, radnika, umirovljenika, domaćica...Svi smo mi orači na zajedničkoj njivi šuganskoga napretka i razvoja koji se divovskim koracima odvija u težnji da svi zajedno ostvarimo boljitak dičnoga nam šećernoga grada Šuge. Istina, u Našem šećernom gradu Šugi još nema tvornice šećera, ali nadamo se da ćemo je u bliskoj budućnosti, kako i dolikuje, na radost mališana, domaćica i svih koji vole slatke proizvode što će biti konzumirani ne samo u Šugi, nego i u čitavoj našoj domovini, ali i u Europi koje smo mi neizdvojivi dio. Europa je u nama i mi smo u Europi! Ovu našu priredbu, ovo multimedijalno događanje, omogućili su sponzori koje moramo navesti jer to su organizacije, poduzeća i ljudi koji uvijek stoje na stazi napretka Šuge kao europskoga grada...”

Usljedio je nabiranje sponzora, od tvornice čarapa “Nat”, do mjesnoga postolara Grge Šošte. Na kraju je Jurop gromkim glasom uzviknuo: “Neka nam vječno živi naš ugledni ministar, član naše ugledne Vlade, neka nam vječno živi naš voljeni šećerni grad Šuga, u našoj divnoj domovini, dakle u Europi kao zajednici naroda - okupljenih u bratstvu i jedinstvu - kao što se složna obitelj okuplja oko europskoga stola !”

Kad je Jurop Gardn završio svoj plamni govor i kad se stišao pljesak, uslijedio je govor gradonačelnika Mate Pile. On, međutim, nije napisao vlastiti govor, nego je iz ruke Juropa Gardna, kao štafetnu palicu, jednostavno uzeo isti govor Dide Dede, što ga je upravo pročitao Jurop Gardn, pa ga je - još gromkijim glasom - pročitao na zadovoljstvo nazočnih. Kao treći po redu, taj je govor dalje preuzeo i jednako uspješno pročitao župan Eduardo Pila koji je gromkošću glasa, kao i hijerarhijskim položajem, nadvisio svoje prethodnike. Dakako, u gradaciji snage, svaki je govornik - prema svojem rangu - morao biti dojmiljiviji.

Nakon što je isto govor - kao četvrti govornik - vrištavo i sopćući od napora - budući da mu je glas bio piskutav - pročitao i saborski zastupnik Dinko Sebičan, riječ je uzeo i ministar kulture Cvijeto Pleteš. On je izložio povijesni pregled od antike i hebrejskih kraljeva Davida i Salomona, a potom je svoje je izlaganje nastavio kratkim prikazom povijesti Egipta, Hetita, Rimskoga Carstva, franačke države, prodora Turaka, razvoja Venecije, Španjolske, Velike Britanije, Habsburgovaca, Sjedinjenih Američkih Država, kolonijalizma, meteorologije, stomatologije, astrologije, brodogradnje... Nakon sat vremena, završio je usklikom: “Sretan sam što sam danas s vama u vašoj šećernoj Šugi i nadam se da će suradnja mene kao ministra i vašega divnoga i šećernoga grada Šuge trajati vječno. Živjeli!!!” Slijedio je program. Publika je zamoljena da stane na sredinu dvorane, pa je mogla početi akcija gospođice Kunigunde Pile. Ona je iz pokrajnje sobe dovukla oveća kolica s kojih je uzimala balončiće napunjene različitim bojama i svom ih je snagom bacala u zid. Bijeli zidovi uskoro su na taj način bili umjetnički obojeni kreacijom koju je mogla izvesti samo i neponovljivo gospođica i umjetnica Kunigunda. Bombice s bojom ne samo da su udarale u zid, već je boja prskala na sve strane. Poprskani su bili i ministar, i gradonačelnik, i župan, i Jurop Gardn, i svi članovi Akademije kulture, kao i svi ostali nazočni, a svi su oni to doživjeli kao čast što su, eto, mogli sudjelovati u multimedijalnom događanju dostojnom najvećih kulturnih središta Europe. Boje je bilo mnogo i čitava je dvorana uskoro bila poprskana od zidova, i stropa, do poda, haljina, kosa, odijela, i lica svih

nazočnih. Kao što je već rečeno, nitko se nije bunio, štoviše, kad bi boja na nekoga jače prsnula, on bi se ponosno isprsis, jer je znao da upravo njega sada svi gledaju, kamere ga snimaju, novinari fotografiraju i zapisuju... pa je tako zauvijek zabilježena činjenica da je dotični svoju osobu posve predao na oltar umjetnosti.

Poslije likovnoga dijela, slijedio je glazbeno-scenski. Sada je publika bila zamoljena neka stane uza zid, nije se bilo zabranjeno ni nasloniti na svježju boju i razmazivati je leđima. U sredinu dvorane dovukli su kulisu: bio je to model čuvene šuganske kuće - građevina nenadmašnoga Julijana Leonardija. Kad je postavljanje bilo gotovo, Jurop Gardn najavio je glazbeno-scenski komad pod naslovom "Veliki prasak", djelo mladoga šuganskoga multimedijalnoga eksperta Johna Hilusa koji je živio u inozemstvu i radio kao službenik u velikoj francuskoj naftnoj kompaniji.

Svjetlo je ugašeno, a reflektor je obasjao scenu na kojoj je bila velika limena bačva u kakvoj se prevoze naftni proizvodi. Bačvi je pristupio osobno John Hilus i stao po njoj udarati velikim željeznim čekićem. Cilj mu je bio tu bačvu sasvim razderati, ali budući da to nije bilo lako, njegov je rad trajao prilično dugo. Dok je on nabijao i stvarao nesnosnu buku, na scenu je stupila i šuganska pjevačica Dora Kajda. Ona je uključila vatrogasnu sirenu i uz tu glazbenu pozadinu ispuštala je divlje krikove koji su se miješali s bjesomučnim udaranjem Hilusa po bačvi. Publika je bila vrlo pažljiva i strpljiva. Nitko se nije ni pomaknuo. Poprskani bojom, ljudi su osjećali kako sudjeluju u velikom činu i makar su im se bubnjići doslovno raspadali, nitko ne bi ni za živu glavu odstupio. Bila bi to za njega velika sramota i kompromitacija.

Kad je John Hilus završavao uništavanje bačve, na scenu je donesen veliki crni predmet. Hilus mu je pristupio i aktivirao ga. Ubrzo je bilo jasno. Bio je to veliki kamionski motor, ali bez ispušne cijevi. Kad je proradio, Hilus je namjestio gas do maksimuma. Dvoranom se prolomila užasna buka, iz ispušnih otvora sukljao je plamen, a dvorana je uskoro bila ispunjena crnim dimom koji je nazočnima grizao oči te ih omamljivao užasnim smradom. Osjetljiviji ljudi počeli su povraćati, neki su bili u transu, neki su se počeli moliti Bogu, neki su recitali pjesmice koje su pamtili iz osnovne škole, neki su mislili da je došao sudnji dan...

Onda je neki slabić, dakle nedostojni i neodgovorni sudionik ovoga multimedijalnoga događanja, povikao: "Bježimo, eksplodirat će!" Užasnuta, zadimljena i poprskana masa pojurila je prema jedinim uskim vratima. U stampeu ljudi su padali, bivali pregaženi, ustajali su, puzali, valjali se, bivali ranjeni... Nakon nekoliko minuta, većina ih se razbježala po okolnim šuganskim ulicama, a mnogi su ležali u šuganskom parku i dubokim disanjem nastojali su doći k sebi.

Došla je i hitna pomoć koja je zbrinjavala ranjene i onesviještene, a govorilo se i da ima mrtvih, što od trovanja, što od infarkta ili šoka. Onda je u dvorani eksplodiralo. Je li eksplodirao onaj stari kamionski motor koji je radio punim gasom, ili je aktivirana neka paklena naprava, nije bilo jasno ni lako odrediti, ali eksplozija je bila razorna pa su prozori šuganskog multimedijalnog centra izletjeli iz ležišta, vrata su se razletjela u iverje, a urušio se i strop.

Tada su se s plinskim maskama na ulicu odnekud pojavili: Jurop Gardn, John Hilus i Dora Kajda. Došli su do velebnog spomenika gradu Šugi - BETONIRANE GLAVE ŠEĆERA izrađene prema ideji Juropa Gardna, a realizirane po velikom šuganskom kiparu Hansu Mutanu. Skinuli su maske i zapalili baklje, kličući i slaveći uspješni apoteozu svoje umjetničke performanse. Naime, kad je s "Glave šećera" skinuta ponjava i kad su oba Pile - gradonačelnik i župan prerezali vrpce, spomenik je zasjao u svom punom sjaju, a dah nazočnih zastao je. Naime, na vrhu spomenika bilo je dvanaest grimiznih

petokraka, ispod kojih se izdaleka isticala svjetleća poruka s grimiznim tekstom: "MI SMO EUROPINI - EUROPA JE NAŠA!" Sa svih strana prilazilo je bojom poprskano i od dima omamljeno mnoštvo. Istodobno, hitna je pomoć odvozila mrtve i ranjene (svaka velika akcija i revolucija ima, na žalost, svoju cijenu u materijalnim i ljudskim gubicima - što se tu može - napredak uzima svoj danak). Bljeskali su fotoaparati, bili su uključeni televizijski reflektori, novinari su grozničavo pisali svoja izvješća. Sve je obećavalo da će Šuga konačno biti u središtu kulturnih zbivanja i o njoj će se pročitati diljem Europe.

Pero PERNJAK

Društvo hrvatskih književnika

KONJI

*L*ica okupana zvukom, bubnjevi u transu, sve brži, sve slađi ritam. Moja pjesma! Slonovi u afričkoj savani, indijanci u ratnim bojama oko plamena, raketa u svemiru, James Bond na skijama s punom torbom dolara i ludo zaljubljenom plavušom za jednu noć. Poznata melodija! Iz budućeg života. Hladno pivo, viski s kockicama leda, ruska tundra u zahodu. Hladna srca, neustrašivi junaci, šaka zbog coca cola mrlje na zmijskim čizmama. Kromirani konji nagurani pod neon ulaza.

Srebro u Larinoj crnoj kosi Mišel je nježno milovao. Volio je njenu desnu crnu obrvu, rumene obraze. Ljubio je kao da je guta. Utapao se u toplini cvjetnog daha.

Bilo je dana kad je sam u kutu diskoteke gledao tuđe živote, sramežljivo s Larom izmjenjivao poglede. Onda mu je Yamahinih stopedeset konja iz korijena promijenilo život. Kad je ispred glavne gradske terase otkopčavao remenčiče kacige i steznika sama mu je prišla s pitanjem da li bi je htio jednom voziti. Bila je kod tete u Italiji, ona ima Jaguar s televizijom i hladnjakom na zadnjem sjedalu. Nikad se još nije vozila. Obožava motore. Val sreće kao boja trkačke kacige preplavio je promrzlo Mišelovo lice. Da, kako da ne, dogovoriti ćemo se kad, moram ti pripremiti kacigu, znaš vožnja je opasna stvar, ali ne brini se, stvar je samo u zaštiti.

Sjajilo se tatino ponosno lice zadovoljstvom kad je njegov Mišel zatražio novac za kacigu za djevojku. Oduvijek je znao da će njegov sin biti pravi muškarac. I kad je odbijen iz prvog razreda zbog blijeđe puti i slabokrvnosti i kad je sa sestričnima oblačio lutke u mirnom kutu pospremljene dječje sobe i kad je iz tjelesnog kući nosio slabe ocjene. Znao je da su to bili samo dječjački hirovi. Znao je da će stopedeset konja od sina napraviti pravog muškarca.

Mišel je prezirao gomilu, pomiješane parfeme, jeftine deodoranse i znoj. Tijela su smrdjela po mokraći. Volio se nakratko pojaviti pa pobjeći u vjetar. U sreću. U slobodu. Što dalje od infekcije pubertetskih prišteva. Krdo je bezumno u alkoholu i pokojoj smotki tražilo užitak. Svi kao jedan tražili su sebe sama u praznini blještavila. Zapravo su se trzali i migoljili u blatu svakodnevice. Rutine.